

Karteli ir smagākais konkurences tiesību pārkāpums.

To rezultātā preces un pakalpojumi nepamatoti sadārdzinās, tāpēc kartelus pielīdzina zādzībai no sabiedrības.

Negodīgie uzņēmumi kartelus visbiežāk īsteno tieši publiskajos iepirkumos. Ikvienas nozares publiskie iepirkumi ir pakļauti aizliegtu vienošanos riskam.

71% no Konkurences padomes atklātajām uzņēmumu aizliegtajām vienošanām ir tieši karteļu shēmas iepirkumos.*

* Laika posmā no 2014. līdz 2018. gadam.

Iespēja no pārkāpējiem prasīt kompensāciju

Ja ir stājies spēkā Konkurences padomes lēmums, ar kuru konstatēts kartelis, cietusī puse – iepirkumu rīkotāji – var lūgt pārkāpējiem atlīdzināt radušos zaudējumus.

Ar zaudējumu atlīdzības prasību jāvēršas Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesā. Ja Konkurences padomes lēmums ir stājies spēkā, pārkāpuma esamība tiesā atkārtoti nav jāpierāda. Konkurences tiesību praksē pieņemts, ka pārkāpums paaugstinājis cenu par 10 %, tomēr cietušie var pierādīt arī augstāku kaitējuma apmēru.

Konkurences padome

Konkurences padome

Brīvības iela 55, 2. korp., Rīga
konkurence@kp.gov.lv
tālr. 67282865
www.kp.gov.lv

No karteļiem brīvs iepirkums

Kartelis ir aizliegta vienošanās starp konkurējošiem uzņēmumiem

Konkurence sniedz iespēju izvēlēties daudzveidīgas un labākas kvalitātes preces par konkurētspējīgām cenām.

Tomēr ne vienmēr uzņēmēji savu darbību veic godprātīgi – tie mēdz īstenot neatļautas darbības, kas var kropļot konkurenci un sadārdzināt preču un pakalpojumu cenas.

Publisko iepirkumu mērķis ir efektīvi izmantot nodokļu maksātāju naudu un saņemt labāko, konkurētspējīgāko piedāvājumu. Ja uzņēmumi īsteno karteļu shēmas, tad iepirkumu rīkotājiem tiek radīta konkurences imitācija, savukārt publiskie resursi – izmantoti neefektīvi.

Biežākie karteļu izpausmes veidi

Vienošanās par dalības nosacījumiem iepirkumos

Vienošanās par cenām

Tirgus sadale

Raksturīgākās iepirkumu karteļu shēmas

» Aizsega piedāvājumi

Ir notikusi iepriekšēja vienošanās par iepirkuma uzvarētāju, un pārējie pretendenti formāli piedalās iepirkumā, iesniedzot t.s. aizsega piedāvājumus un nodrošinot nepieciešamo pretendentu skaitu. Šādos gadījumos var būt novērojama neizskaidrojama cenu piedāvājumu atšķirība starp pretendentiem, un uzvarētāja piedāvātā cena ir daudz zemāka. Tas var liecināt, ka aizsega pretendenti, iesniedzot nepamatoti sadārdzinātus piedāvājumus, nodrošinājuši iepriekš noteikta karteļa dalībnieka uzvaru iepirkumā.

» Rotācijas shēma

Vienmēr piedalās vieni un tie paši pretendenti, kas savā starpā ir sadalījuši iepirkumus (pasūtītājus), ļaujot vienreiz uzvarēt vienam, tad atkal citam pretendentam.

Par karteļa īstenošanu uzņēmumiem var tikt piemērots naudas sods līdz 10 % no to iepriekšējā gada apgrozījuma. Pārkāpējiem gadu ir arī liegts piedalīties iepirkumos.

Ieteikumi iepirkumu rīkotājiem, lai mazinātu karteļu risku:

- » konkursa nolikumā neietvert nevajadzīgas/neobjektīvas prasības, kas nepamatoti ierobežo lielāku potenciālo pretendentu skaitu;
- » pretendentiem lūgt iesniegt Neatkarības deklarāciju, kurā dalībnieki apliecina, ka savu piedāvājumu ir izstrādājuši neatkarīgi, kā arī informē pasūtītāju par jebkuru saziņu, kas tiem bijusi ar konkurentiem;
- » censties apzināt reālo situāciju tirgū un cenas tajā;
- » iepirkumus un pretendentu dalību tajos analizēt kopsakarā ilgtermiņā, kas var palīdzēt saskatīt iespējamās karteļu pazīmes;
- » dalīties pieredzē ar citiem pasūtītājiem, kas īsteno līdzīga rakstura iepirkumus;
- » atbildīgos darbiniekus apmācīt atpazīt karteļu pazīmes.

Ko darīt, ja ir aizdomas par karteļu iepirkumā

Iepirkumu rīkotāji ir pirmie, kas var saskatīt pretendentu negodprātīgu darbību. Ja iepirkumu rīkotāji konstatē iespējamās karteļu pazīmes, tās nekādā gadījumā nedrīkst atstāt bez ievērības. Šādos gadījumos:

1

Par savām aizdomām **nedrīkst informēt aizdomās turamos pretendētus.**

Ja pretendenti apzinās, ka to rīcībā ir saskatīti iespējami pārkāpumi, tie var iznīcināt visus pārkāpuma pierādījumus, kas apgrūtina vai pilnībā izslēdz iespēju Konkurences padomei atklāt pārkāpumu.

2

Nekavējoties **jāvēršas Konkurences padomē.**

Ja ir šaubas par aizdomu pamatotību, var lūgt telefonisku konsultāciju ar iestādes darbiniekiem.

3

Jāturpina **uzsāktais iepirkums saskaņā ar iepriekš izvirzītajiem kritērijiem.**

Aizdomas par iespējamu Konkurences likuma pārkāpumu nav pietiekams iemesls, lai pretendentu izslēgtu no dalības iepirkumā.